

Tadeusz Makiewicz

Psary, st. 40, gm. Jemielno, woj.
leszczyńskie, AZP 70-24/49

Informator Archeologiczny : badania 27, 62-63

1993

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dominują groby popielnicowe; odkryto zaledwie 6 grobów jamowych. Popielnice znajdowano na ogół w obrębie jam o kolistym lub owalnym zarysie, wypełnionych w dolnych partiach czarną ziemią z resztkami stosu. Niektóre groby popielnicowe oznaczone były na powierzchni regularnymi, dużymi kamieniami. Groby jamowe miały formę owalnych lub kolistych jam, których wypełnisko stanowiły szczątki stosu przemieszane z przepalonymi kośćmi bądź zwartych skupisk kości, sugerujących ich pierwotne umieszczenie w opakowaniu organicznym.

Zdecydowaną większość odkrytych pochówków datować można na młodszą fazę wczesnego okresu wpływów rzymskich i starszą fazę okresu późnorzymskiego. Szczególną uwagę zwraca bogaty zespół z grobu 134, gdzie znaleziono ponad 130 guzków—aplikacji wykonanych z cienkiej blaszki brązowej. Towarzyszyły im m.in. zapinka brązowa zbliżona do A 40 (bez kapturków i grzebyka), wędzidło dwudzielne z dużymi pierścieniami, 2 łódeczkowate okucia pasa, jednodzielna sprzączka z półkolistą ramą, 2 zawieszki monetkowate. W dziecięcym grobie 102 znaleziono denar subaeratus Faustyny Starszej (z l. 139–141) oraz kilkanaście paciorków szklanych, bursztynowych i kościanych. Wśród paciorków szklanych występują egzemplarze ze złotą wkładką, w tym okaz unikatowy o nieznaney dotychczas formie (określony jako „jeżowaty”), a także paciorek kubooktaedryczny, który pozwala datować omawiany zespół na późny okres wpływów rzymskich lub początek okresu wędrówek ludów. Do interesujących znalezisk należy również bogato zdobiony pucharek na pustej, niskiej nóżce z grobu 113. W zespole tym brak elementów datujących, jednak lokalizacja grobu w obrębie skupiska wskazuje na chronologię nie odbiegającą od chronologii większości pochówków na cmentarzysku.

Materiały złożono w Muzeum Okręgowym w Suwałkach.

Badania będą kontynuowane.

Podlódów, st. 2
gm. Łaszczów, woj. zamojskie
AZP 94–92/39

Państwowa Służba Ochrony Zabytków
w Zamościu

Badania sondażowe prowadziła E. Banasiewicz. Cmentarzysko kultury przeworskiej. Okres wpływów rzymskich.

* Literatura: *Sprawozdania...*, s. 37–39.

Psary, st. 40
gm. Jemielno, woj. leszczyńskie
AZP 70–24/49

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
Instytut Prahistorii w Poznaniu
Państwowa Służba Ochrony Zabytków
w Lesznie.

Badania prowadził prof. dr Tadeusz Makiewicz (autor sprawozdania). Udział wzięli studenci archeologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. Finansowane przez Państwową Służbę Ochrony Zabytków w Lesznie. Piąty sezon badań. Zespół kurhanów kultury przeworskiej.

Kontynuowano badania kurhanu nr 2 rozpoczęte w 1992 r. oraz podjęto prace na kurhanie nr 1 położonym na wschodnim skraju rzędu czterech kurhanów. Wyniki badań kurhanu 2 przyniosły wyjaśnienie kwestii budowy kurhanów i wykazały, że mamy do czynienia z całkowicie nowym typem, o nieznaney dotychczas konstrukcji, nie mającej analogii na terenie Polski, a zapewne i w szerszej skali geograficznej.

Prace na kurhanie 2 skupiły się na eksploracji domniemanego wkopu rabunkowego w centrum obiektu. Okazało się, że nie był to wkop rabunkowy, lecz że nasyp kamienny już

pierwotnie miał formę wału kamiennego o kształcie regularnego okręgu. Średnica zewnętrzna wału wynosiła ok. 12 m, zaś jego szerokość u podstawy ok. 5 m. Zwężał się on ku górze, zaś we wnętrzu znajdowała się pusta, kolistą przestrzeń, o średnicy u dołu ok. 2 m. Na dnie pod cienką warstwą kamieni znajdowała się pośrodku jama kształtu owalnego, stożkowata w przekroju, z dużą liczbą ułamków ceramiki w części górnej, wypełniona kamieniami w części dolnej. Analogiczną jamę odsłonięto w centrum kurhanu nr 3 — miała ona identyczny kształt i charakter wypełniska. Wał kamienny, stanowiący zasadniczy element konstrukcji kurhanu, usypany został na warstwie ciałopalenia, a więc niewątpliwie w miejscu stosu pogrzebowego, który zlokalizowano na stropie calcowej gliny, po uprzednim zdjęciu warstwy humusu.

Kurhan 1 miał kształt regularnego kopca o formie zbliżonej do okręgu (maksymalne wymiary zasięgu płaszcza kamiennego 17x15 m), o wysokości sięgającej 2,5 m od podstawy. Zewnętrzną warstwę stanowiła warstwa luźnych kamieni z ziemią próchniczną. Prace rozpoczęto od oczyszczania tej warstwy. Wystąpiła tutaj wielka liczba ułamków dachówek i ceramiki nowozytniej. Po wykonaniu planu rozpoczęto zdejmowanie zewnętrznej warstwy kamieni, pod którą płytko zalegała zasadnicza konstrukcja kamienna kurhanu, ze zwarto ułożonych kamieni. Już obecnie stwierdzić można, że ma on kształt analogiczny jak kurhan 2 i zapewne pozostałe badane wcześniej obiekty, tzn. kurhany nr 4 i 3, które były silnie zniszczone. Konstrukcja kamienna ma kształt szerokiego wału-wieńca z pustą przestrzenią we wnętrzu. Na zewnętrznej osi południowej, zachodniej i północnej nasypu kamiennego znajdowały się 3 kamienie (w części południowej i zachodniej in situ), celowo obrabiane na powierzchni zewnętrznej, będące dowodem jakichś obrzędów pogrzebowych i nawiązujące do tzw. sydstenar znanych ze Szwecji. Ponadto jeszcze jeden kamień pochodzący z nasypu miał ślady celowej obróbki w postaci dwóch podłużnych, położonych koło siebie zagłębień kształtu soczewkowatego, o długości 15 cm. Znaleziony materiał nie pozwala na uściślenie chronologii tego obiektu.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Instytucie Prahistorii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Badania będą kontynuowane.

Siedleczo, st. 4
gm. Wągrowiec, woj. pilskie
AZP 43-31/31

Państwowa Służba Ochrony Zabytków
Oddział Wojewódzki w Pile

Badania prowadziła mgr M. Dernoga przy współudziale mgr. G. Soroka z Muzeum Archeologicznego w Poznaniu. Finansowane przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Pile. Drugi sezon badań. Osada z okresu wpływów rzymskich.

Kontynuowano prace z 1992 r. Zbadano obszar o powierzchni 200 m² (łącznie w dwóch sezonach badawczych odsłonięto obszar 450 m²). Wytoczono szereg sondaży w części północnej stanowiska, potwierdzając kontynuację osady w tym kierunku. Zarejestrowano 82 obiekty, z których połowa to jamy postępujące. Ich układ pozwala wysunąć wniosek, że odkryto część budynku mieszkalnego z piecem i paleniskiem. Pozostałe obiekty to paleniska, jamy różnego przeznaczenia, m.in. jamy z żużlem żelaznym. W warstwie kulturowej znaleziono dużą ilość polepy i kości zwierzęcych.

Materiał zabytkowy uzyskany z badań to: przęśliki gliniane, półfabrykaty rogowe, szydło kościane oraz dziobowate końcówki pasa, datowane na 2. poł. IV w.

Badania będą kontynuowane.